

Hrvaška književnost.

Povjestni spomenici slobodnoga kralja grada Zagreba. Na svet izdao Ivan Krst. Tkalčić. Svezak šesti. Str. XXXI + 537 v veliki osmerki. Zagrebško mesto se lahko ponaša s svojo slavno in zanimivo zgodovino, in zato je hvalevredno, da je začelo l. 1889. izdajati svoje zgodovinske spomenike. Mesto je izročilo izdajanje teh spomenikov znanemu zgodovinarju Ivanu Tkalčiću, rojenemu Zagrebčanu, kateri se je z neumorno marljivostjo poprijel dela in v nekaj letih izdal šest debelih zvezkov, ki obsegajo natančne podatke za zagrebško zgodovino v srednjem veku. V prvih treh zvezkih je izdal vse listine od l. 1093.—1526., a v sledečih treh zvezkih sodnje poklice in obsodbe (libri citationum et sententiarum od l. 1355.—1448.) Šesti zvezek, kateri je pred kratkim izšel, obsega dobo od l. 1412—1448, ko je moralo mesto mnogo pretrpeti od mogočnega grofa Ulriha Celjskega, kateri je že prej gospodoval v sosednjem Medvedgradu, a l. 1445. postal ban. Sodnji zapisniki so zelo zanimivi, ker pojasnjujejo najbolj tedanje življenje v Zagrebu. Zgodovinar najde v njih mnogo doneskov za kulturno zgodovino, a pravnik bo zanimale tedanje postave in pravne razmere.

Bilo bi zelo koristno, ko bi pravniki te postave vzporedili z zakoni drugih narodov in podali natančen pregled hrvaškega domačega prava iz srednjega veka. Marljivemu zgodovinarju, kateri je otel te zapisnike pogubi in pozabljivosti, želimo, naj bi skoraj izdal še preostale zgodovinske spomenike starega Zagreba, sebi in svojemu rodnemu mestu na čast in slavo. Janko Barle.

Petar Barbarić. Hrvatski uzor-mladić. — Napisao Ante Puntigam D. J. Sa slikama. Zagreb. Tisak i naklada Antuna Scholza 1900. — Krasna knjižica po obliki in vsebini. Pisatelj jo je posvetil hrvaški mladini. Mi pa srčno želimo, da bi se tudi slovenska mladina seznanila z njo in z nje junakom — Petrom Barbarićem, vzor-mladeničem. V življenjepisu vpleta pisatelj tudi zgodovino travniške gimnazije. Živo, navdušeno nam slika g. pisatelj kratko, a vzorito življenje mladeniča, sina bratskega nam naroda hrvaškega, sina „kršne Hercegovine“. Rojen v Klobuku v Hercegovini dne 19. vel. travna 1874. je Peter že v mladosti kazal izredno nadarjenost in plemenito, pobožno srce. Dovršivši osnovno šolo v Veljaci, je šel najprej v neko trgovino v Vitinu. Pa ni ostal dolgo tam. Ko je ravnatelj nadškofijskega deškega semenišča v Travniku poslal učiteljem ljudskih šol v Bosni in Hercegovini poziv s prošnjo, naj mu sporočé darovite mladeniče, ki bi se želeli posvetiti duhovskemu stanu, je prišel Peter Barbarić po posredovanju učitelja v Veljaci v Travnik v deško semenišče. Kmalu, ko je Avstro-Ogerska zasedla Bosno l. 1878., se je namreč nadškof vrhbosenski odločil, da zida za izobrazbo duhovenstva v Travniku semenišče s popolno gimnazijo, katero bi mogli obiskovati tudi zunanji dijaki brez razlike veroizpovedanja. Upravo zavoda je poveril nadškof Družbi Jezusovi. Semenišče se je začelo zidati l. 1882. Razredi gimnazije so se stopnjema otvarjali. Leta 1888. je stalo že vse poslopje; l. 1889. se je že otvoril zadnji, osmi razred. Prav tega leta je prišel Barbarić v to semenišče. Bil mu je najboljši gojenec, najboljši po veliki nadarjenosti, čudoviti pridnosti in izredni pobožnosti. Živel je, a tudi odmril prehitro, kakor drugi sv. Alojzij, kakor drugi Pavel Kolarić, ki je kot bogoslovec v Germaniku v Rimu l. 1862. umrl uprav blažene smrti. Umrl je Peter Barbarić kot osmošolec 15. mal. travna 1897. dva dni potem, ko je bil sprejet v Družbo Jezusovo, umrl lepe smrti, a na žalost svojih predstojnikov in vseh sošolcev. Res želeli je, da tega vzornika-dijaka spoznajo tudi naši mladeniči. Knjižica je pisana v lahkoumevni hrvaščini in jo krasi polno slik. Dr. M. P.

Objavljenje, spjevao Milivoj Strahinić, izhaja v snopičih po 12. kr. v Reki v založništvu Edmija Mohorića. „Objavljenje“ je epopeja in nekak posnetek „Divine komedije“. Glavni osnutek je enak, le ta razlika je med obema, da Strahinić ne vodi Virgil, ampak Dante, ter da so stance zložene v srbskih peterostopnih trohejih, in pa tudi še, da se pesnik bolj ozira na zgodovino svojega rodu. V pekl u n. pr. srečujemo tudi že Stambulova, Milana, Dežmana itd. „Objavljenje“ je vsekako zanimiva prikazen. Izšlo je sicer že l. 1883. v Dubrovniku, a v cirilici. Pesnik vpleta razne refleksije o svetu, o usodi narodov in slavnih mož. Zanimiv je snopič 6. in sicer „Noč“ V., kjer proti koncu izraža željo, da se združijo vsi južni Slovani:

Vrz'te jade i neslogu rúznu,
pa bratimsku prihvati'te vjeru,
a haljinu promjenite tužnu.

Tu pa tam je vsekako nekam smešen v obsojanju. Zdi se, da je pesnik turške ali mohamedanske vere, ker Turke še najmileje sodi.

Sicer pa je jako težko umljiv. Verzi so precej trdi. J. Šanda.